

POD

Maatschappelijke Integratie

SPP

Intégration Sociale

FOCUS

"RVA-SANCTIE EN DOORSTROOM NAAR DE OCMW'S"

Nummer 8 – Juli 2014

1. Inleiding

De activering van het zoekgedrag naar werk is het geheel van acties die de RVA onderneemt om de inspanningen van werklozen in hun zoektocht naar werk te evalueren. De activering is er niet op gericht de werkloze uit te sluiten, maar om hem dichterbij de arbeidsmarkt te brengen door hem aan te moedigen actief op zoek te gaan naar werk.

Indien de inspanningen niet voldoende geacht worden, worden sancties opgelegd. Die kunnen gaan van een verlaging van de uitkering tot de definitieve schorsing van de werkloze totdat hij opnieuw bewijst dat hij recht heeft op een uitkering of totdat hij gedurende een jaar heeft gewerkt.

Werklozen kunnen ook gesanctioneerd worden en tijdelijk of definitief hun werkloosheidsuitkering verliezen omwille van de volgende redenen:

- administratieve redenen: onjuiste of onvolledige verklaring, onrechtmatige stempel op het controleformulier, opmaking van onjuiste stukken of vals stempelwerk;
- vrijwillige werkloosheid: werkverlating, ontslag, weigering van een gepaste job, niet-aanmelding bij de plaatsingsdienst, weigering en stopzetting van het inschakelingparcours, weigering van outplacement of tewerkstelling in een tewerkstellingscel (voor de gevallen waarin de regelgeving dit verplicht).

Deze studie heeft tot doel na te gaan in welke mate de personen aan wie een sanctie van de RVA werd opgelegd doorstromen naar een OCMW.

Door de gegevens van de Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (KSZ) en die van het infocenter van de POD Maatschappelijke integratie (POD MI) te vergelijken, kan men de volgende drie vragen beantwoorden:

1. Hoeveel personen hebben OCMW-steun ontvangen na een sanctie door de RVA?
2. Wanneer hebben deze personen OCMW-steun ontvangen?
3. Hoelang hebben zij deze steun genoten?

Deze analyse is gebaseerd op de binnenkomende stromen van gesanctioneerde personen. Het is niet de bedoeling om het aantal effectief gesanctioneerde personen te bepalen die zich per maand of kwartaal bij het OCMW aanmelden.

Voor deze analyse worden twee groepen personen opgevolgd:

- groep 1: de personen aan wie de RVA een sanctie heeft opgelegd. Voor die personen wordt nagegaan welke socio-economische positie ze bekleedden op de laatste dag van het sanctiekwartaal.

- groep 2: de door de RVA gesanctioneerde personen die zich binnen de drie jaar na de sanctie tot een OCMW hebben gericht om een leefloon of een gelijkwaardige financiële steun te verkrijgen. De socio-economische positie van deze personen wordt ieder kwartaal over een periode van drie jaar opgevolgd.

Voor ieder cohort¹ van de twee groepen is de socio-economische positie² aan het einde van ieder kwartaal gekend via de Datawarehouse van de KSZ. Het gaat telkens om een momentopname op een specifiek ogenblik in het jaar. De socio-economische situatie beperkt zich tot vier fundamentele posities:

1. werkend (in loondienst of zelfstandig)
2. werkloze met werkloosheidsuitkering
3. inactief (personen die in loopbaanonderbreking of arbeidsongeschikt zijn, personen die vrijgesteld zijn van inschrijving als werkzoekende, een leefloon of financiële maatschappelijke steun ontvangen, bruggepensioneerden enz.)
4. onbekend. De socio-economische situatie is 'onbekend' wanneer een persoon door geen enkel sociale zekerheidsorgaan die gegevens verschaffen aan de Kruispuntbank gekend is.

Voor analysedoeleinden werden de inactieve personen verdeeld in:

- 3.1. de door de RVA gesanctioneerde personen die een beroep doen op het OCMW voor een leefloon of een gelijkwaardige financiële steun
- 3.2. andere vormen van inactiviteit

¹ Groep gesanctioneerde personen per kwartaal.

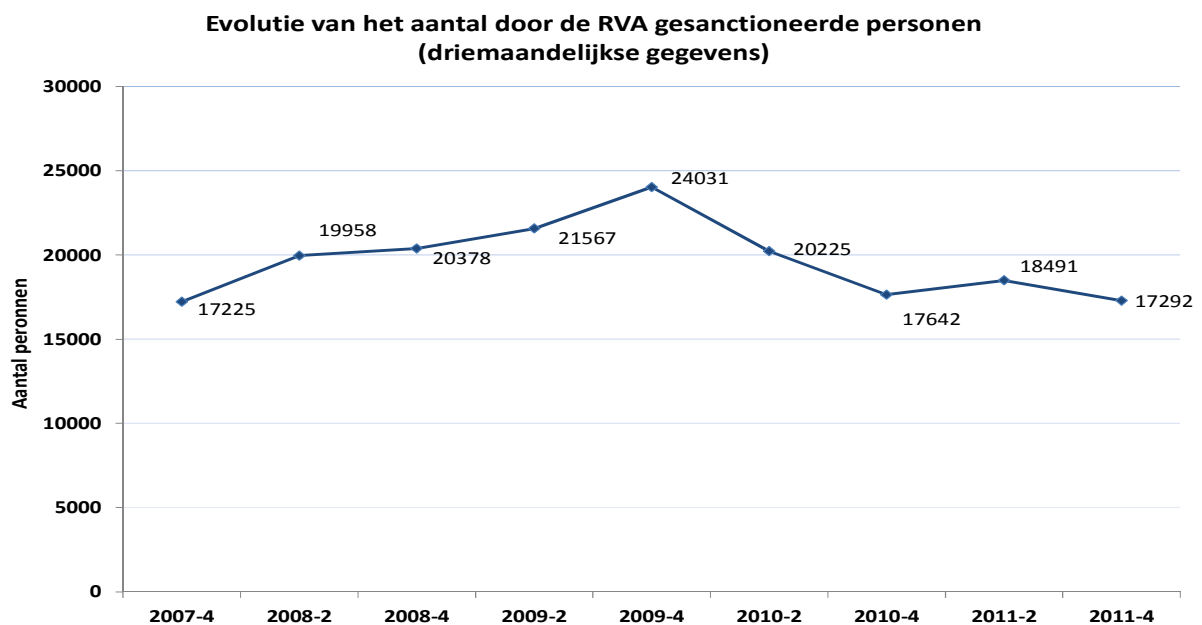
² De socio-economische positie is beschikbaar in de datawarehouse van de KSZ voor de laatste dag van ieder opgevolgd kwartaal, in dit geval dus voor de maanden juni en december (zie hieronder).

2. Evolutie van het aantal door de RVA gesanctioneerde personen

De referentieperiode loopt vanaf het laatste kwartaal van 2007 en eindigt het laatste kwartaal van 2011. De steekproef omvat cohorten van het tweede en vierde kwartaal van elk jaar. Het gaat om de volgende cohorten: 2007-4; 2008-2; 2008-4; 2009-2; 2009-4; 2010-2; 2010-4; 2011-2 en 2011-4.

Er zijn dus negen cohorten van door de RVA gesanctioneerde personen, te weten 176.809 personen voor wie we over volledige gegevens beschikken³. Tijdens de referentieperiode kregen gemiddeld 19.645 personen per kwartaal een sanctie.

De onderstaande grafiek toont aan dat het aantal gesanctioneerde personen tijdens de referentieperiode in stijgende lijn evolueert vanaf het tweede kwartaal van 2007 tot het vierde kwartaal van 2009⁴. Dit aantal daalt vervolgens tot aan het laatste kwartaal van 2010, om daarna rond een gemiddelde van 17.808 te stagneren tijdens de drie laatste kwartalen.

³ Van de 187.807 gesanctioneerde personen is er maar voor 176.809 mensen volledige en gedetailleerde informatie per geslacht en leeftijd beschikbaar.

⁴ Ter herinnering, enkel de tweede en vierde kwartalen zijn opgenomen in onze steekproef.

3. Situatie op middellange en lange termijn van de door de RVA gesanctioneerde personen die OCMW-steun ontvangen

Door de analyse van groep 2, te weten de kwartaalopvolging van de door de RVA gesanctioneerde personen die OCMW-steun ontvangen, kan worden vastgesteld op welk moment en hoe lang ze OCMW-steun ontvangen.

De analyse richt zich eerst op de korte termijn, te weten het jaar volgend op de RVA-sanctie, om vervolgens in te zoomen op de situatie op lange termijn, zijnde de drie jaren volgend op de sanctie. Tot slot wordt de onmiddellijke situatie geanalyseerd, namelijk op het einde van het sanctiekwartaal.

3.1. Personen die op middellange termijn OCMW-steun ontvangen na een RVA-sanctie

Uit de 9 cohorten van onze steekproef, zeven cohorten zorgt voor voldoende afstand om een analyse over een jaar uit te voeren⁵. Het gaat om de cohorten 2007-4; 2008-2; 2008-4; 2009-2; 2009-4; 2010-2 en 2010-4.

Van de 141.026 door de RVA gesanctioneerde personen, werden er 25.972 die tijdens het eerste opgevolgde jaar ten minste voor één kwartaal een beroep gedaan hebben op OCMW-steun, ofwel 18,4%.

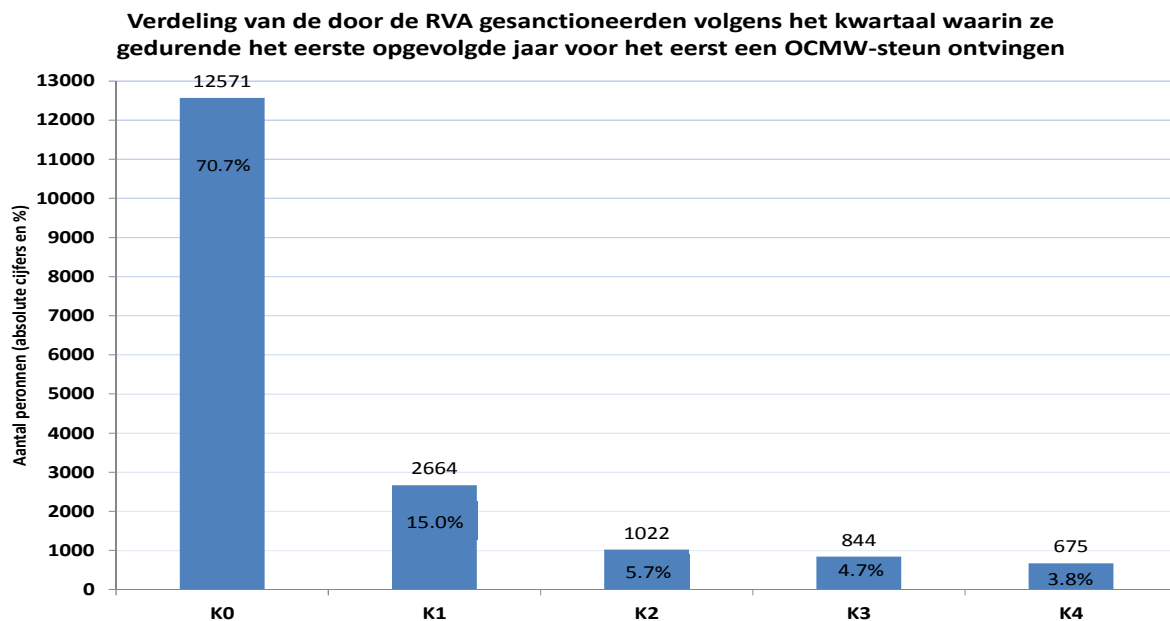
Het aantal gesanctioneerde personen die OCMW-steun trokken, was het grootst tijdens het jaar 2009.

Tabel 1: aantal personen die OCMW-steun hebben ontvangen na een sanctie door de RVA (2007-4 – 2010-4)

	2007-4	2008-2	2008-4	2009-2	2009-4	2010-2	2010-4	TOTAAL
Door de RVA gesanctioneerde personen	17225	19958	20378	21567	24031	20225	17642	141026
Door de RVA gesanctioneerde personen met OCMW-steun	3060	3400	3977	4338	4855	3267	3075	25972
Aandeel door de RVA gesanctioneerde personen met OCMW-steun	17.8%	17.0%	19.5%	20.1%	20.2%	16.2%	17.4%	18.4%

⁵ Er dient te worden opgemerkt dat op het tijdstip van de analyse de laatst beschikbare gegevens van de Datawarehouse van de KSZ die van het laatste kwartaal van 2011 waren.

De grafiek hieronder geeft een idee van het aantal kwartalen die verlopen tussen het sanctiekwartaal en het eind van het eerste opgevolgde jaar, alvorens de door de RVA gesanctioneerde personen OCMW-steun ontvangen.

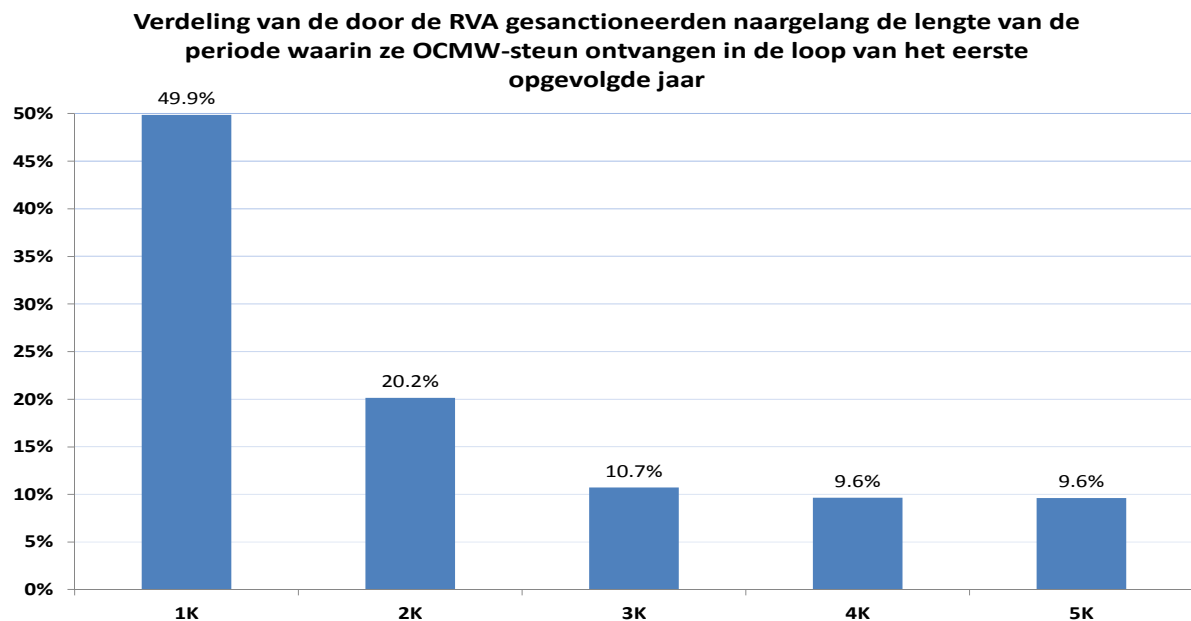
Van de 25972 personen die een beroep deden op het OCMW na een sanctie door de RVA, hebben 8196 personen effectief OCMW-steun ontvangen, maar in geen geval op de laatste dag van één van de vier opgevolgde kwartalen. Ter herinnering, de datawarehouse van de KSZ kent enkel de socio-economische positie van de personen op de laatste dag van ieder opgevolgd kwartaal. Het is dus onmogelijk te achterhalen gedurende welk kwartaal, en hoe lang, deze personen een beroep gedaan hebben op het OCMW.

Van de 17776 gesanctioneerde personen waarvoor informatie voorhanden is op het einde van een kwartaal, ontvingen 12571 (70,7%) personen voor het eerst OCMW-steun in de loop van het sanctiekwartaal, 2664 (15%) van hen trokken OCMW-steun tijdens het eerste kwartaal volgend op het sanctiekwartaal en 1022 (5,7%) gedurende het derde kwartaal, enz.

Kortom, 9 op de 10 gesanctioneerde personen ontvingen OCMW-steun binnen de twee kwartalen volgend op de sanctie.

Deze cijfers zijn een onderschatting van de werkelijkheid. De 8196 personen die voor onbepaalde duur OCMW-steun ontvingen, kunnen namelijk reeds tijdens het sanctiekwartaal of de twee daaropvolgende kwartalen voor het eerst OCMW-steun ontvangen hebben.

De volgende grafiek geeft de verdeling van de door de RVA gesanctioneerde personen weer naargelang de lengte van de periode⁶ waarin ze OCMW-steun ontvingen, uitgedrukt in aantal kwartalen.

Merk op dat bijna de helft van de gesanctioneerde personen niet langer dan een kwartaal⁷ bij het OCMW blijft nadat ze de sanctie van de RVA kregen. 70,1% onder hen blijft maximaal twee kwartalen bij het OCMW. Weinig personen ontvangen OCMW-steun gedurende drie kwartalen of meer.

Gemiddeld doen de door de RVA gesanctioneerde personen die OCMW-steun ontvangen dit gedurende 1,4 kwartaal. Dit gemiddelde lengte is een onderschatting van de werkelijkheid, aangezien 8196 personen voor een ongekende duur OCMW-steun ontvingen.

Een eerste raming van het aantal personen geholpen door het OCMW als gevolg van een sancties van de RVA geeft aan dat 12280 gesanctioneerde personen in de maand december 2010. Dit komt neer op 10% van de steuntrekkende bevolking⁸.

Het betreft het gecumuleerd totaal aantal personen die tussen 2007-4 en 2010-4 door de RVA gesanctioneerd werden en in december 2010 nog steeds een steunverlening van het OCMW krijgen. Dit aantal personen kan een onderschatting van de werkelijkheid zijn. De berekening houdt in geen rekening met de cohorten van de personen die voor 2007-4 geschorst werden.

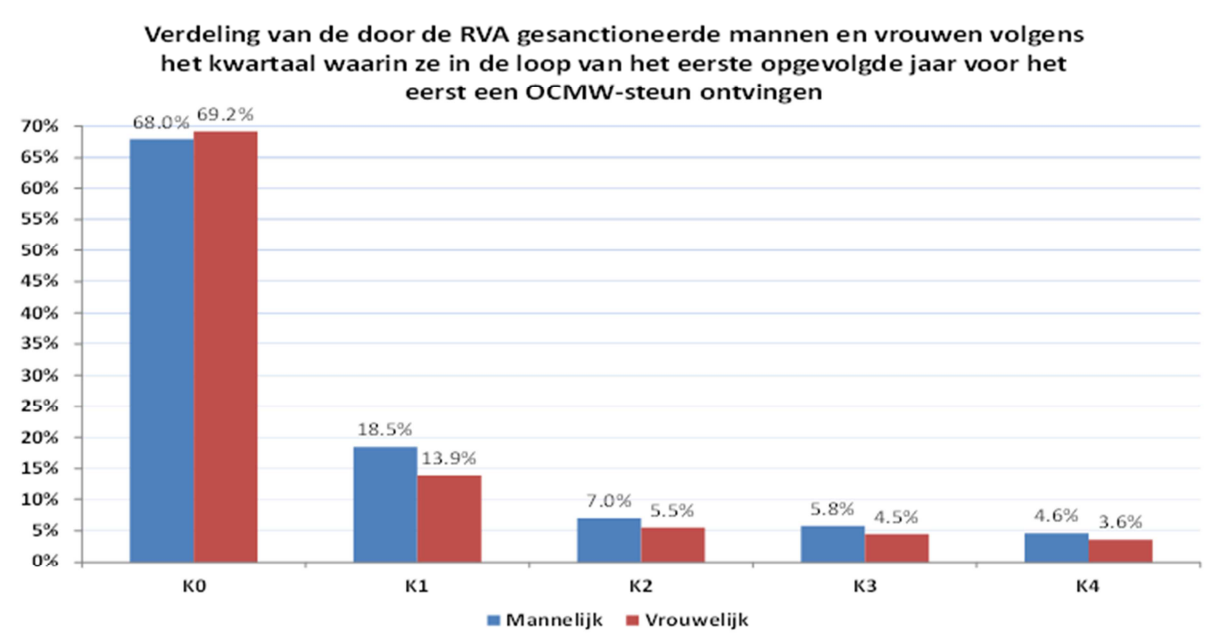
⁶ De lengte van de periode wordt uitgedrukt in aantal kwartalen, ongeacht of deze kwartalen elkaar opvolgen.

⁷ Het kan hierbij zowel gaan om het sanctiekwartaal als om het even welk ander kwartaal van het eerste opgevolgde jaar.

⁸ Steuntrekkende bevolking: begunstigden van een leefloon of financiële hulp.

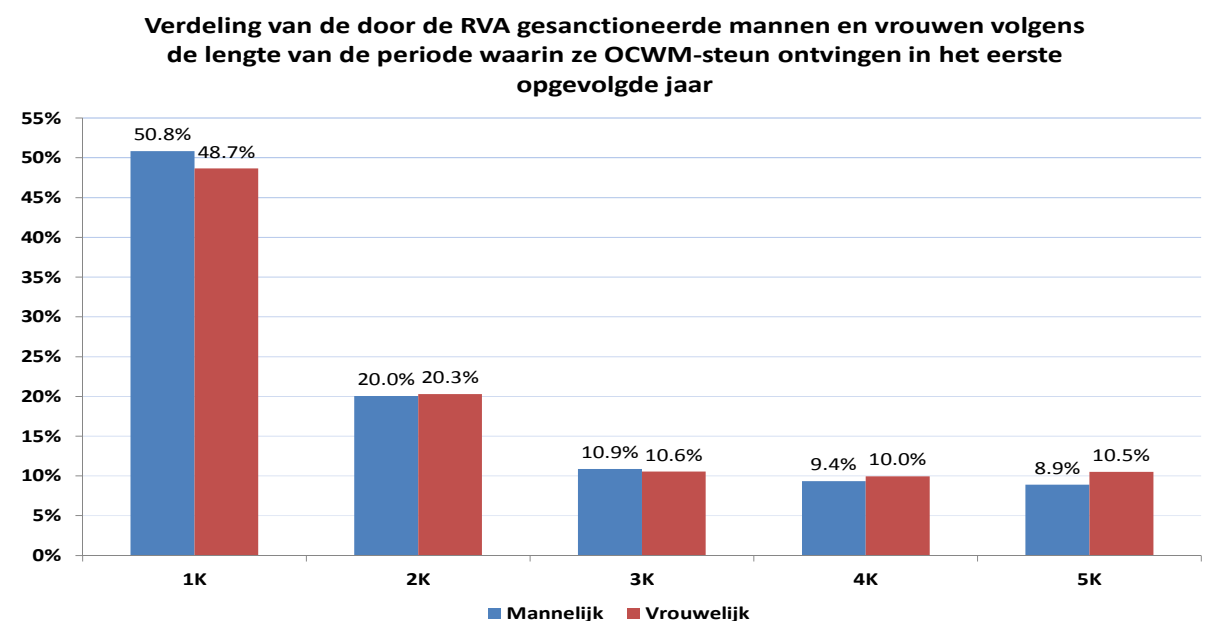
3.2. Profiel van de gesanctioneerde personen die op middellange termijn OCMW-steun ontvangen

We stellen vast dat na een schorsing door de RVA, vrouwen sneller een beroep doen op het OCMW dan mannen.

74,2% van de gesanctioneerde vrouwen hebben in het eerste kwartaal na de schorsing door de RVA een steunverlening ontvangen van het OCMW tegenover 68% van de gesanctioneerde mannen.

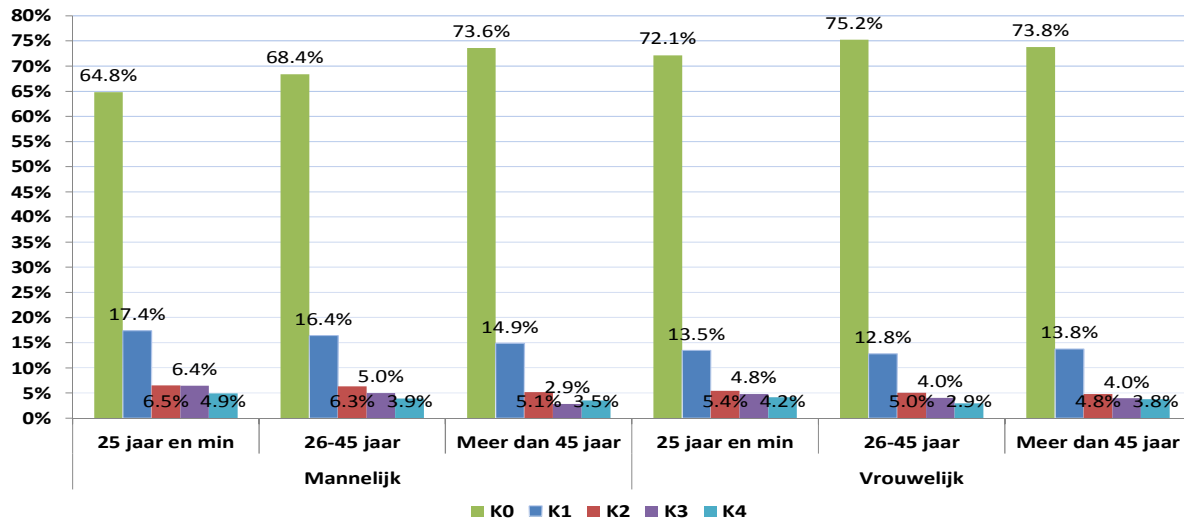
We zien niettemin weinig verschil tussen mannen en vrouwen wat betreft de lengte van de periode waarin ze na een sanctie van de RVA OCMW-steun ontvangen.

50,8% van de mannen blijft na een sanctie van de RVA niet langer dan een kwartaal bij het OCMW. Bij de vrouwen gaat het om 48,7%. 70,9% van de mannen blijft ten hoogste twee kwartalen bij het OCMW, tegenover 69% van de vrouwen.

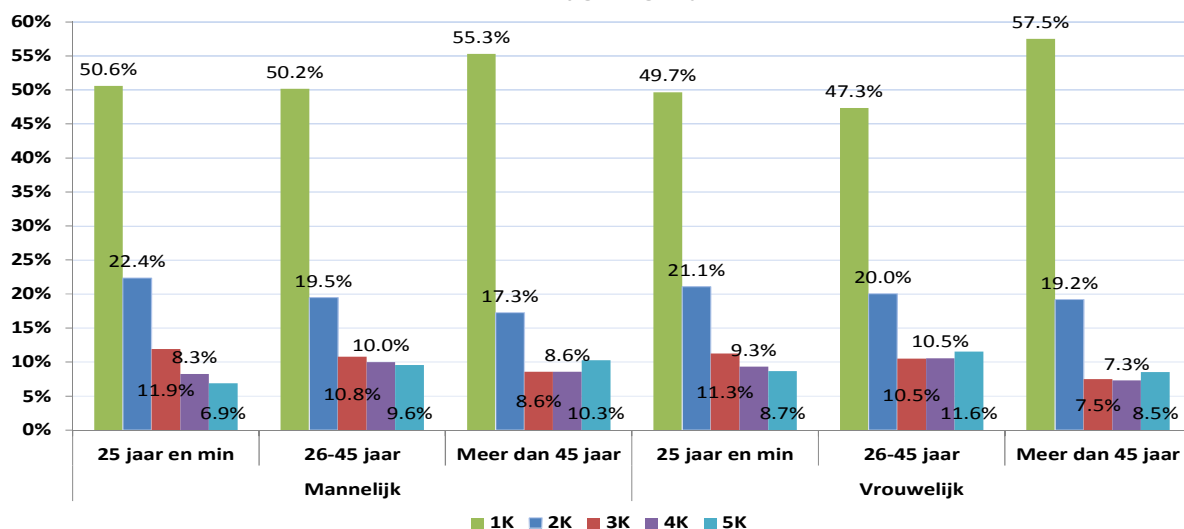
De gemiddelde lengte van de periode waarin de mannen OCMW-steun ontvingen was 1,4 kwartaal, tegenover 1,5 kwartaal voor de vrouwen.

Verdeling van de door de RVA gesanctioneerde mannen en vrouwen volgens hun leeftijd en het kwartaal waarin ze voor het eerst een OCMW-steun ontvingen tijdens het eerste opgevolgde jaar

De verdeling van de door de RVA gesanctioneerde mannen en vrouwen volgens het kwartaal waarin ze voor het eerst een beroep deden op het OCMW en de leeftijd toont aan dat oudere gesanctioneerde mannen sneller een beroep doen op het OCMW dan jongere mannen. Voor de gesanctioneerde vrouwen is het kwartaal waarin ze voor het eerst een beroep doen op het OCMW minder afhankelijk van de leeftijd.

Verdeling van de door de RVA gesanctioneerde mannen en vrouwen volgens hun leeftijd en de lengte van de periode waarin ze OCMW-steun ontvingen in het eerste opgevolgde jaar

We stellen echter vast dat oudere gesanctioneerde mannen en vrouwen minder lang OCMW-steun ontvangen dan hun jongere geslachtsgenoten.

3.3. Personen die op lange termijn OCMW-steun ontvangen na een RVA-sanctie

De analyse van drie jaar geeft een beeld weer van de situatie op langere termijn van personen die na een RVA-sanctie steun ontvangen van het OCMW.

Hoewel het hier gaat om een langere geanalyseerde periode, moeten we er rekening mee houden dat enkel de eerste drie cohorten van groep 2 voor dit doel bruikbaar zijn. Het gaat om de cohorten 2007-4; 2008-2 en 2008-4.

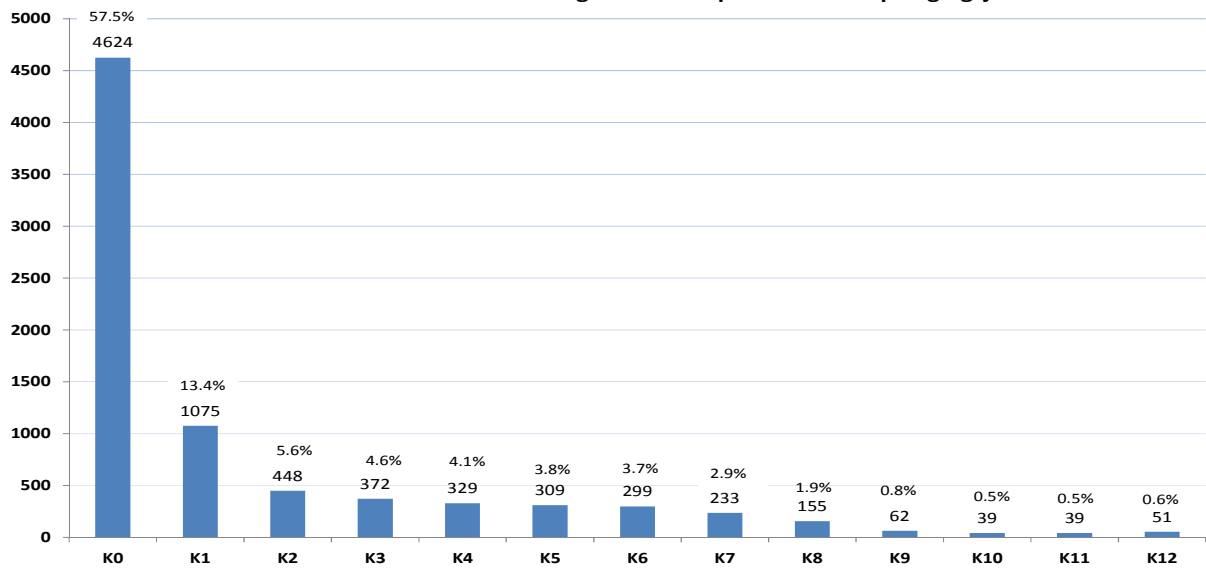
Tabel 2: aantal personen die OCMW-steun hebben ontvangen na een sanctie door de RVA (2007-4 – 2008-4)

	2007-4	2008-2	2008-4	TOTAAL
Door de RVA gesanctioneerde personen	17225	19958	20378	57561
gesanctioneerde personen met OCMW-steun	3060	3400	3977	10437
gesanctioneerde personen met OCMW-steun	17.8%	17.0%	19.5%	18.1%

Van de 57.561 tijdens de referentieperiode gesanctioneerde personen, hebben er 10.437 een beroep op OCMW-steun gedaan tussen het sanctiekwartaal en het einde van het derde opvolgingsjaar, ofwel 18,1% van de gesanctioneerde personen.

De grafiek hieronder toont aan dat hoe verder we ons verwijderen van het sanctiekwartaal, hoe minder mensen OCMW-hulp ontvangen.

Verdeling van de door de RVA gesanctioneerden volgens het kwartaal waarin ze voor het eerst een OCMW-steun ontvangen in de loop van de drie opvolgingsjaren

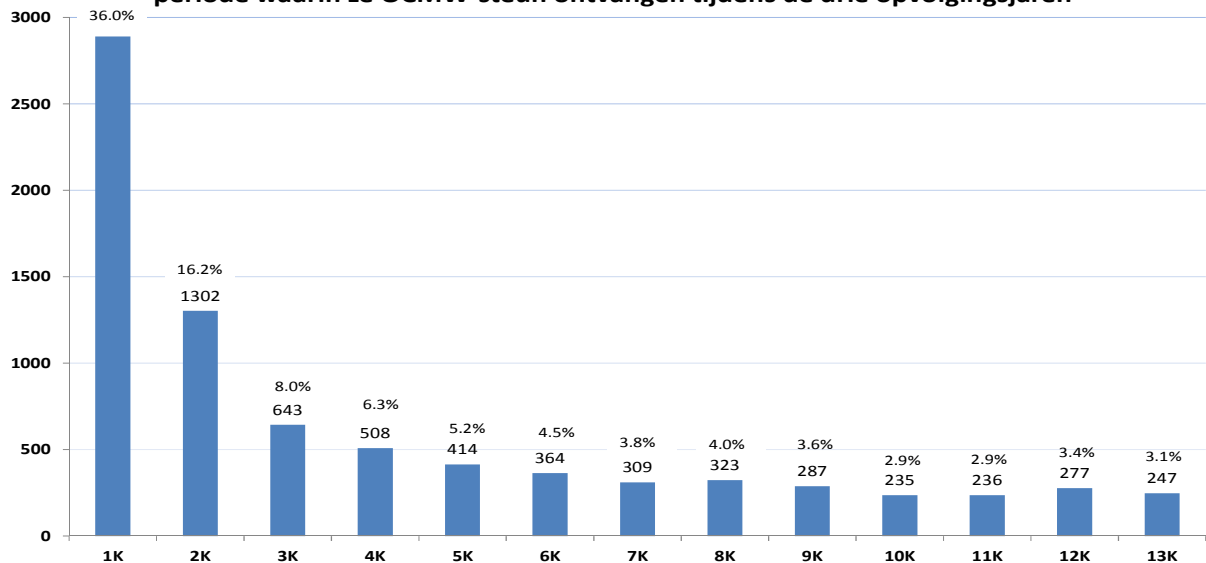

Meer dan een jaar na het sanctiekwartaal ontvangt slechts 15% van de gesanctioneerde personen voor het eerst OCMW-steun.

Deze cijfers onderschatten de werkelijkheid. Van de 10.437 door de RVA gesanctioneerde personen werden er namelijk 2402 in geen enkele driemaandelijke telling van de KSZ meegeteld. Ter herinnering, het gaat om de personen van wie we niet weten in welk kwartaal voor ze voor het eerst OCMW-steun ontvingen, omdat ze nooit op de laatste dag van de twaalf kwartalen OCMW-steun ontvingen.

In de volgende grafiek stellen we ook vast dat meer dan twee derde van de door de RVA gesanctioneerde personen die OCMW-steun ontvangen dat doen minder dan vier kwartalen op dertien. Een derde van de overige personen blijven gedurende langere perioden van 5 tot 13 kwartalen bij het OCMW.

Verdeling van de door de RVA gesanctioneerden volgens de lengte van de periode waarin ze OCMW-steun ontvangen tijdens de drie opvolgingsjaren

De door de RVA gesanctioneerde personen die OCMW-steun ontvangen, blijven tussen het sanctiekwartaal en het einde van het derde opvolgingsjaar gemiddeld 3,1 kwartaal bij het OCMW. Dit gemiddelde lengte is een onderschatting van de werkelijkheid, aangezien 2402 personen voor een ongekeerde duur OCMW-steun ontvingen.

3.4. Onmiddellijke situatie van de door de RVA gesanctioneerde personen na de sanctie

De door de RVA gesanctioneerde personen kunnen onmiddellijk OCMW-steun ontvangen in het sanctiekwartaal. Ze kunnen ook werk vinden, een andere soort steun ontvangen of uit de arbeidsmarkt stappen.

De referentieperiode voor de analyse van de onmiddellijke situatie loopt van het laatste kwartaal van 2007 tot het laatste kwartaal van 2011. De steekproef omvat de negen cohorten van groep 1 (zie infra).

Voor ieder cohort wordt nagegaan welke socio-economische positie deze personen bekleedden op de laatste dag van het sanctiekwartaal.

Tabel 3: verdeling van de door de RVA gesanctioneerde personen volgens hun socioprofessionele positie op de laatste dag van het sanctiekwartaal

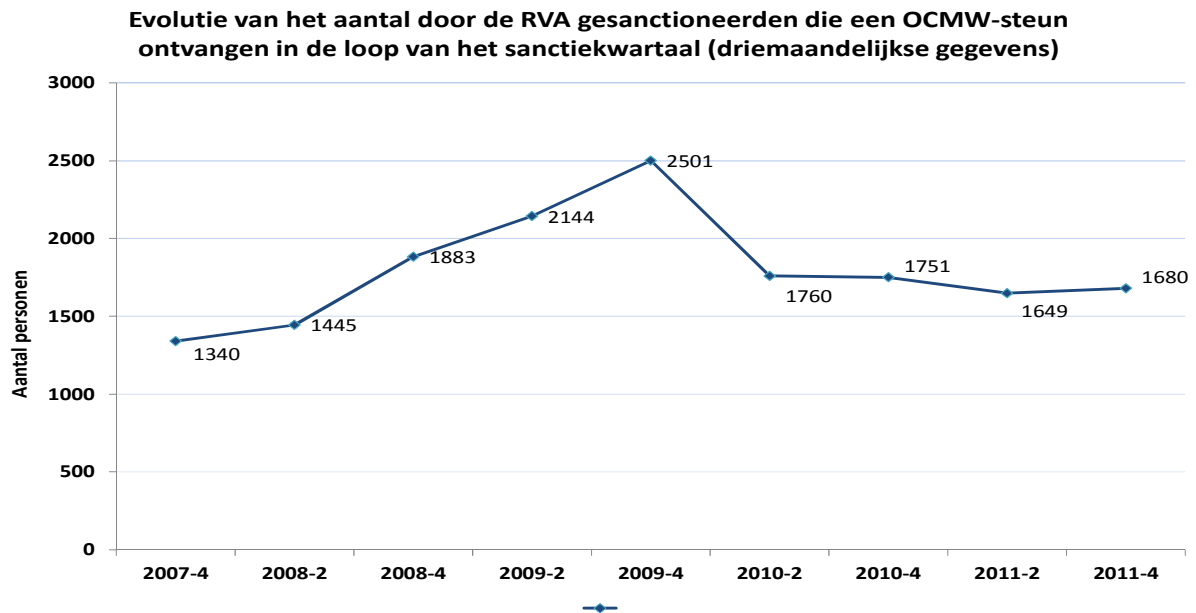
Werknemend	Werkzoekend	Inactiviteit behalve (Eq.) leefloners	(Eq.) leefloner	Andere toestand	TOTAAL
48459	40680	16153	11007	60510	176809
27.4%	23.0%	9.1%	6.2%	34.2%	100%

Slechts 9,1% van de gesanctioneerde personen ontvangt aan het einde van het sanctiekwartaal een leefloon of financiële steun. Dat betreft gemiddeld 1865 personen aan het einde van ieder bestudeerd kwartaal. Deze subgroep zal in de volgende onderdelen nauwer worden onderzocht.

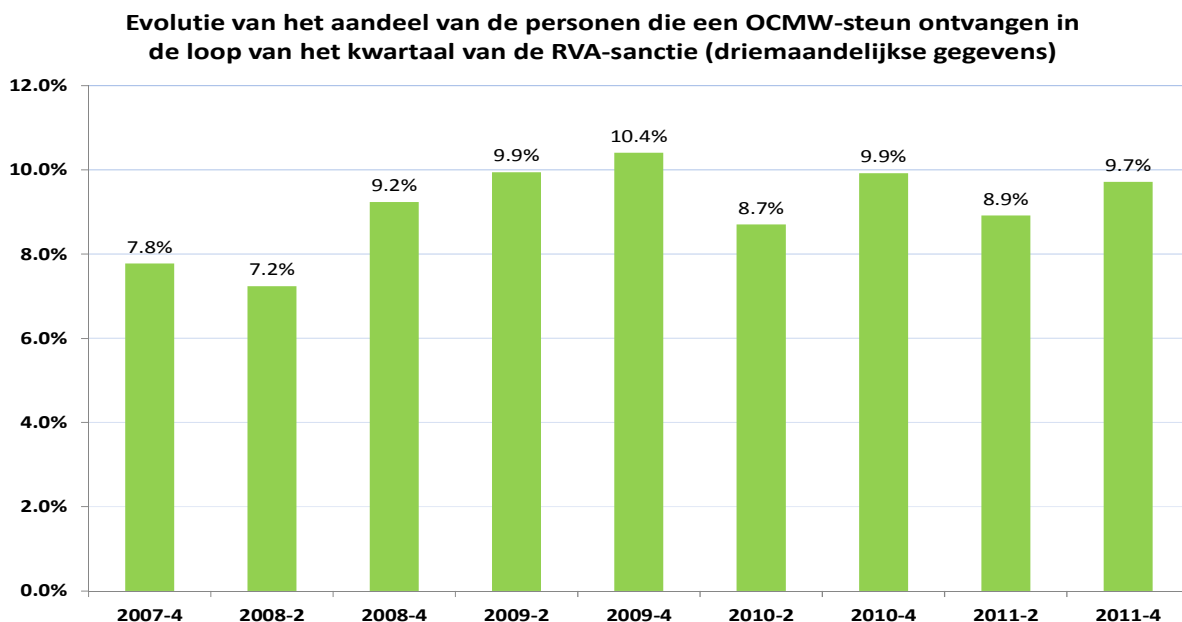
Er moet worden opgemerkt dat deze cijfers een onderschatting zijn van de werkelijkheid. Een gesanctioneerde persoon kan namelijk in de loop van het sanctiekwartaal OCMW-steun ontvangen, zonder op de dag van de telling steun van het OCMW te trekken. De van de Datawarehouse van de KSZ verkregen gegevens zijn immers momentopnames⁹ op een specifiek ogenblik in het jaar. Ze laten niet toe exact te bepalen hoeveel personen gedurende het hele kwartaal naar het OCMW zijn doorgestroomd. Een korte sanctieperiode van minder dan een kwartaal zal dus voor een daling zorgen van het aantal personen die onmiddellijk OCMW-steun trekken.

⁹ De socio-economische positie is beschikbaar in de *datawarehouse* van de KSZ voor de laatste dag van elk van de volgende kwartalen: maart, juni, september en december.

De evolutie van het aantal personen die OCMW-steun ontvangen gedurende het kwartaal van de RVA-sanctie vertoont een identiek patroon als die van het totale aantal door de RVA gesanctioneerde personen: stijging van het tweede kwartaal van 2007 tot het vierde kwartaal van 2009. Daling in het eerste kwartaal van 2010 en stabilisering gedurende de laatste vier kwartalen.

De volgende grafiek geeft de evolutie weer van het aantal personen dat onmiddellijk OCMW-steun ontvangt na de sanctie. Dit aantal bereikt met 10,4% zijn hoogtepunt in de loop van het laatste kwartaal van 2009.

23% van de gesanctioneerde personen keerde aan het einde van het sanctiekwartaal terug naar de positie van uitkeringsgerechtigde werkloze. Dat betekent dat de gesanctioneerde zijn situatie in de loop van het betrokken kwartaal geregulariseerd

heeft. 27,4% van de gesanctioneerde personen heeft echter aan het einde van het sanctiekwartaal werk gevonden als werknemer of zelfstandige.

We merken dat 34,2% van de door de RVA gesanctioneerde personen geen enkele van de door de Datawarehouse gekende posities bekleedt op de laatste dag van het sanctiekwartaal. Deze mensen zijn gestapt uit de arbeidsmarkt of uit het socialezekerheidssysteem.

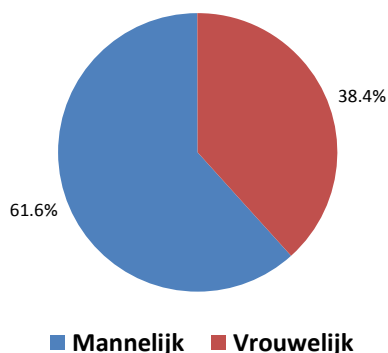
Volgens een studie van de RVA¹⁰ "is meer dan 90% van de niet-gekende personen jonge werklozen jonger dan 25 jaar die op basis van studies als uitkeringsgerechtigde werkzoekenden worden erkend. Vrouwen zijn sterker vertegenwoordigd bij de niet-gekende personen dan binnen het geheel van gesanctioneerde personen, terwijl we bij de mannen een omgekeerde situatie zien. Samenwonenden die op basis van studies als uitkeringsgerechtigd worden beschouwd, zijn sterker vertegenwoordigd bij de niet-gekende personen dan in de groep van gesanctioneerde werklozen. De personen die financieel ten laste zijn van andere personen verklaren eveneens ten dele dit belangrijke aandeel niet-gekende personen. Het gaat hierbij niet enkel om mensen die per definitie als samenwonend worden beschouwd, maar het kan bijvoorbeeld ook gaan om alleenstaanden die na hun sanctie terugkeren naar het ouderlijk huis. Het feit dat de eerste groep voor een groot deel uit jongeren bestaat, waarvan we toch mogen veronderstellen dat ze die optie vaker zullen kiezen dan oudere personen, ondersteunt deze hypothese".

Merk op dat 6,2% van de gesanctioneerde personen inactief is aan het einde van het sanctiekwartaal. Dat wil zeggen dat ze in loopbaanonderbreking of arbeidsongeschikt zijn, vrijgesteld zijn van inschrijving als werkzoekende, bruggepensioneerd zijn enz.

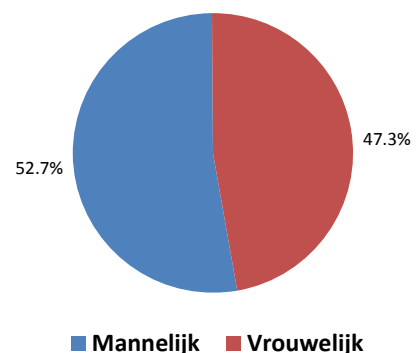
3.5. Profiel van de gesanctioneerde personen

De groep van de door de RVA gesanctioneerde personen bestaat voor 61,6% uit mannen en voor 38,4% uit vrouwen.

Door de RVA gesanctioneerde personen volgens geslacht (sanctiekwartaal)

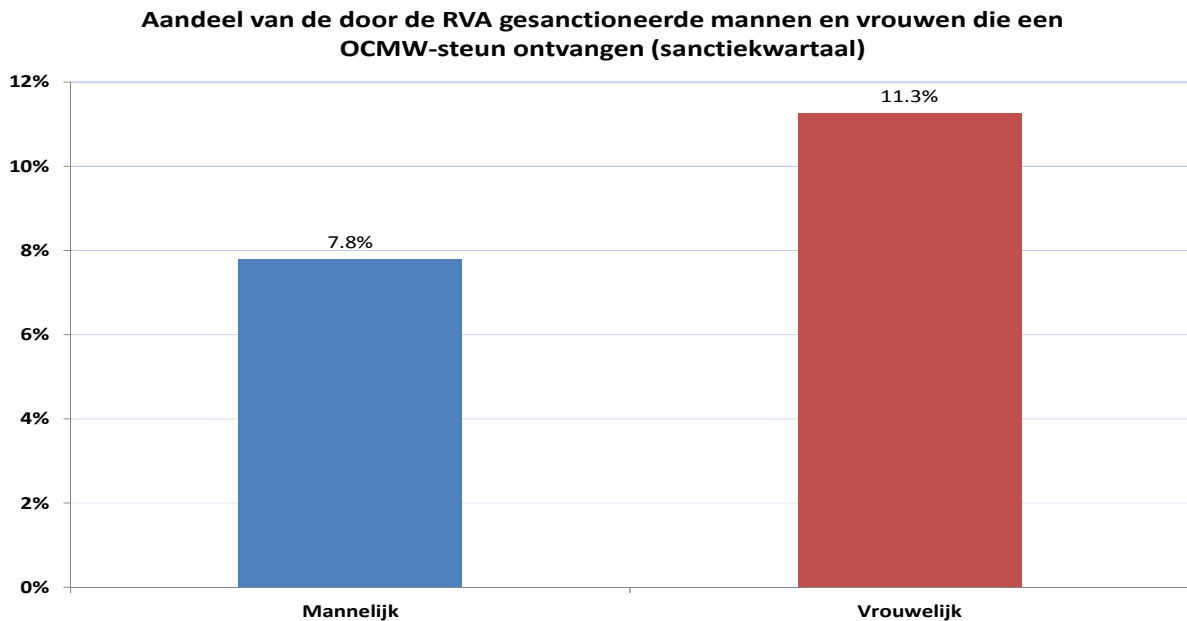
Door de RVA gesanctioneerde die een OCMW-steun ontvangen volgens geslacht (sanctiekwartaal)

¹⁰ Opvolging van twee groepen gesanctioneerde werklozen in het kader van de procedure tot activering van het zoekgedrag naar werk - http://www.rva.be/D_stat/Studies/2010/Dispo/DispoNL.pdf

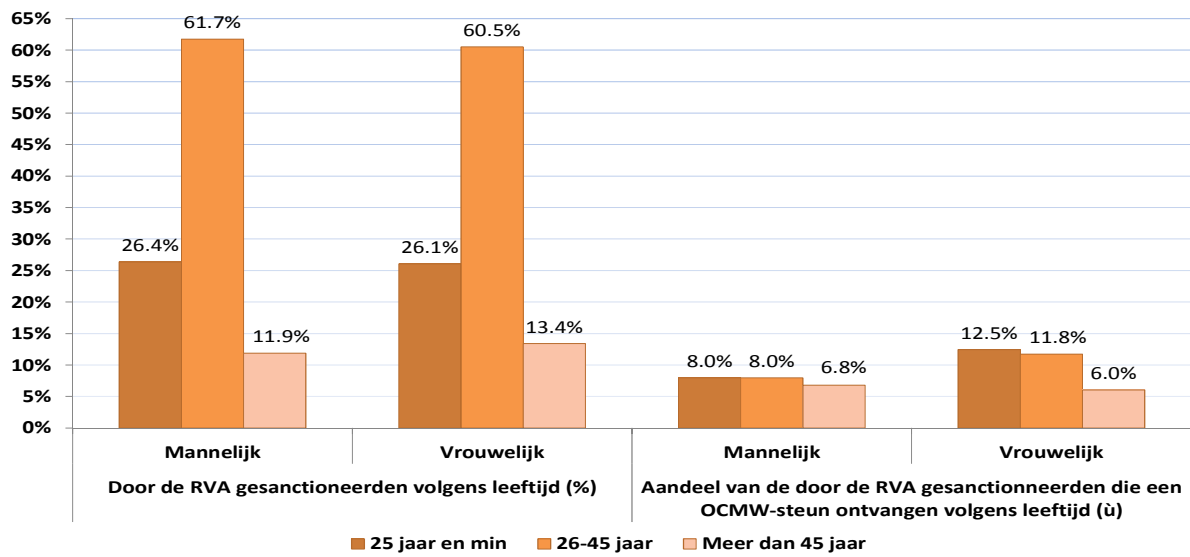
Verrassend genoeg is 52,7% van de gesanctioneerde personen die onmiddellijk OCMW-steun krijgen mannen, tegenover 47,3% vrouwen.

Met andere woorden, vrouwen doen sneller een beroep op het OCMW gedurende het RVA-sanctiekwartaal. 11,3 % van de door de RVA gesanctioneerde vrouwen ontving aan het einde van het sanctiekwartaal OCMW-steun, tegenover 7,8% van de mannen.

Terwijl er maar weinig verschillen zijn tussen de verdeling van de door de RVA gesanctioneerde mannen en vrouwen in functie van de leeftijd, stellen we vast dat vrouwen van 45 jaar en jonger vaker dan hun mannelijke leeftijdsgenoten onmiddellijk OCMW-steun ontvangen.

Verdeling van de door de RVA gesanctioneerde mannen en vrouwen en het aandeel van hen dat OCMW-steun ontvangt volgens leeftijd (sanctiekwartaal)

Meer cijfers?

In deze focus worden slechts enkele kerncijfers besproken van de mensen die een maatregel genieten die door de POD MI gefinancierd wordt. Op onze website vindt u ook nog andere interessante cijfers per regio, provincie, arrondissement en gemeente volgens het geslacht, de nationaliteit, de categorie of het statuut op onze internetsite. Naast tal van downloadbare tabellen vindt u er eveneens onze andere statistische publicaties.

Bijkomende inlichtingen?

Indien u meer informatie wenst, gelieve contact op te nemen met de dienst "Communicatie" op het volgende nummer: 02/508.85.85 of via onze website: <http://www.mi-is.be/be-nl/contact>

Bronvermelding

POD MI - Maatschappelijke integratie